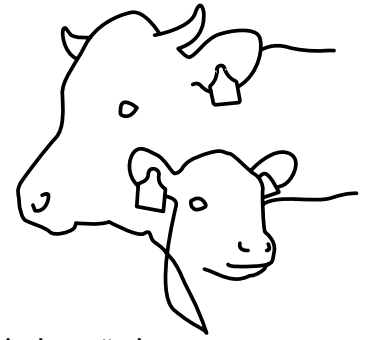

Kurskoncept för utbildning av
**Entreprenörer som
röjer i betesmarker**

Checklista för naturvårdsinsatser i betesmarker

Inledning

Först och främst är det markägarens direktiv och markens natur- och kulturvärden som styr: Vad vill markägaren oavsett eventuella regler för EU-ersättningar? Utöver detta finns de natur- och kulturvärden som du som expert ser. De är viktiga i diskussionen!

Har markägaren fått rådgivning? Är marken klassad för allmänna eller särskilda värden? Finns åtagande-, bevarande- eller skötselplaner? Gå över området och fundera på vad som ska vara kvar och hur körvägar ska läggas ut.

Vilka känsliga platser finns? (Fuktområden, ruiner, stigar/vandringsleder, djur och växter) I en betesmark är det bete som produceras, inte virke.

Vad är målet?

Egentligen ett både och. Det vill säga att kunna röja och hugga så att betesmarken kan brukas och alla kulturvärdena och det mesta av naturvärdena finns kvar och kan utvecklas.

Hävdräd

När du väljer träd som ska stå kvar finns begreppet hävdräd. Detta är träd som sparas i första hand.

Man känner igen dem på:

- Trädet har vid krona och grova grenar långt ner på stammen.
- Trädet kan vara hamlat (avskapat ca två meter upp så kronan blir flerstammig).
- Trädet är så gammalt att tillväxten avstannat.
- Trädet är dött, stående eller liggande.
- Trädet står fritt, blommar/bär frukt eller bär (det ska inte vara en inplanterad sort).
- Träd som har kulturhistorisk betydelse eller är så kallad naturminnen. (naturminnen är skyddade enligt förordningen om områdesskydd).

Även om det är viktigt att spara enstaka hävdräd är det ibland lika viktigt att spara hela dungar av t.ex. aspar eller ett bryn.

Åldersfördelning

Ofta är hävdräden gamla grova träd, men det måste alltid finnas halvgamla och unga träd som blir nästa generation. När du kollar träden leta efter bohål, avbrutna grenar som kan ha ruttnat bort eller hackats upp och vanliga bon. Träd med mossor och lavar längs stammen är också intressanta. Grova träd, 70 cm till 1 m i diameter, och jätteträd, mer än 1m i diameter, ska aldrig tas bort. Här måste man rådgöra med Skogsstyrelsen eller länsstyrelsen om du funderar på att ta ned det! Man bör försöka spara träd av de olika arter som finns i området.

Många glömmer att lämna död ved stående och liggande. Det hör också till i en levande betesmark. Därefter kan du välja ut friska virkesträd som också ska sparas.

Buskar

Buskar finns som fristående eller grupper, ofta runt träd och som sammanhängande bryn. Om brynkanten görs vågig/taggig blir ytan större som insekterna kan dra nytta av. Står buskarna soligt ökar blomningen och därmed pollen och frukt som ger mer insekter och mer mat till fåglarna. Exempel är slån, hagtorn, nypon, en och hassel.

Ris, gräs och örter

De växter som finns i betet och som ska gynnas kräver normalt gott om ljus. Ofta har de bra rotsystem och bladrossetter nära marken som gör att de överlever betningen.

Kulturvärden

Murar, stengården, fägator, stensträngar, odlingsrösen, husgrunder, gravrösen etc. mår bra av att de frihuggs. De syns bättre och skador kan undvikas. Hamlade träd som står på t.ex. stensträngar ska sparas. Samma gäller i många fall även bärande träd och buskar.

Körskador i fuktiga marker och vattendrag

Alla områden med mjuk mark ska man undvika att köra på. Kostnaden för återställning är större än vinsten. Körmatton och kraftig risning kan klara en del bekymmer. Välj körvägar och upplagsplatser med omsorg. Välj att köra på tjälad mark så behöver inte körskadorna bli så stora.

Slutsummering

Vänd och fyll i protokollet efter utförd röjning och gallring!

Naturvårdande skötsel

ID-UPPGIFTER

FASTIGHET:

BLOCKNUMMER:

ÄGARE:

PROTOKOLL			
	JA	NEJ	Om nej, beskriv varför.
GRUND			
1			Har skötsel-, bevarande- och åtagandeplaner följts?
2			Har gällande lagstiftning följts?
3			Har ägarens direktiv följts?
TRÄD/BUSKAR/DÖD VED			
4			Är rätt träd och buskar kvar?
5			Står träden och buskarna omväxlande i grupper och ensamma?
6			Är tätheten i grupperna varierad?
7			Är de grova träden, framförallt ekarna, frihuggna och utan risk för att andra träd växer upp i kronan?
8			Finns alla inhemska träd- och buskarter som tidigare fanns på marken kvar?
9			Finns det träd och buskar av olika ålder?
10			Har hålträd och döda träd, stående / liggande, lämnats kvar?
11			Finns det några soligt placerade kvistupplag som kan fungera som yngelkammare, sk faunadepå?
KULTUROBJEKT			
12			Är kulturobjekten oskadda?
VÄG/STIG			
13			Är ev. körskador åtgärdade?
14			Är stigarna rensade från hyggesavfall?
15			Är blöta partier oskadda?
BRYN			
16			Är brynens träd och buskar i olika höjd?
17			Är brynkanten vågig/taggig?
SKUGGA			
18			Har stensamlingar och bergväggar med mosspåväxt kvar sin skuggiga miljö?
19			Har åtgärderna gynnat gräs- och övrig betesmarksflora?
ÖVRIGT			
20			Övrigt att notera

Kvittens

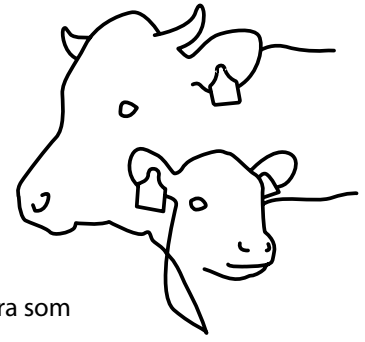
Datum:

Utförare:

Företag:

Telefon:

Kurskoncept

- Datum:** En heldag i fält
- Objekt:** En, högst två platser där olika typer av objekt kan fungera som utgångspunkt för övningar och diskussioner.
- Målgrupp:** **I första hand** entreprenörer till de större bolagen, det vill säga underentreprenörer till de större bolagen, eventuellt markägare. **I andra hand** beställarna inom de olika bolagen som hyr in/ har entreprenörer. **I tredje hand** inköparna av energiflis, godsens och kyrkan. Kanske halvdag.
- Inbjudan:** Målgruppen avgränsas gemensamt av länsstyrelse och skogsstyrelse. Därefter rings alla upp för att förklara syftet. Sedan skickas inbjudan ut.
- Kostnader:** Fika och mat till självkostnadspris 200 kr/pers i fält. Ledarna deltar i tjänsten.

Mål:

A) Ge kunskap om

1. Vilka naturvärden är knutna till träd-, busk- och markskikt? (SKS, Lst)
2. Hur välja träd och buskar vid röjning? (SKS, Lst)
3. Hur hitta och känna igen kulturminnen? (Lst kulturmiljö)
4. Hur ska kulturminnena hanteras? (Lst kulturmiljö)
5. Planering för att undvika skador. (SKS)
6. Rollfördelning: Vem har ansvaret? (SKS)
7. Gällande regelverk för EU-stöd för gårdsstöd, allmänna värden, särskilda värden och åtagandeplan. (Lst kontroll avd)
8. Restaureringsstöd (Lst åtagandeplan)

B) Vilka miljöer ska vi visa

1. Val av träd och buskar. Maskinell eller manuell avverkning?
2. Solitärt äldre träd som ska frihuggas. Nu eller i etapper?
3. Ridå intill stengärde intill bäck. Vad skiljer dem åt? Vad vill jag åstadkomma?
4. Större grupper med träd till mindre grupper mot solitärer. Varför tänker man olika? Grunder. Hur kan utglesningar göras?
5. Snitsling av körväg för hämtning av ved och grot. Vad ska man undvika? Val av upplagsplats. Val av tidpunkt för flisning.

C) Vad ska vi ta upp runt objekten

1. Löv kontra barr, betydelse av olika arter äv. lokala variationer i hävd.
2. Vidkroniga träd.
3. Åldersfördelning, trappstegsform.
4. Skugga kontra solbelysning.
5. Buskars skydd.
6. Död ved stående och liggande, hålträd.
7. Faunadepåer.
8. Restaureringsstöd
9. Ekonomin i åtgärden, intäkter GROT.
10. Gynnas gräsväxten?
11. Hur hänger den här marken ihop med övriga beten i landskapet?

Material:

Informationsblad: Så kan du sköta dina bryn.

Checklista för röjning i betesmarker.

Flödesscheman för inventeringar (Hur fungerar reglerna?)

Var finns natur- och kulturvärdena i en betesmark? Hur bevaras de?

Material från resp. myndighet till exempel Restaurering av betesmarker och ängar, Sälgen behövs och Träd i odlingslandskapet från SJV samt Sälgboken från CBM.

Vart ringer jag om jag är tveksam? Uppgifter till berörd länsstyrelse och skogsstyrelse samt Jordbruksverket.

Pedagogisk metod:

Dialoglogpedagogik med praktiska exempel i fält.

Personal:

Skogsstyrelsen, någon som sysslar med naturvård och områdesskydd.

Länsstyrelsen kontrollenheten, åtagandeplaner och kulturmiljö

Genomförande:

Detta är tips och förslag som kan komplettera målen. Brödtext som fyller ut det som ni själva vill ta upp. Börja med en presentation av deltagare och syftet med dagen. Gör sedan en övning som går ut på att gallra ett bestånd hyfsat avgränsat. Presentera vilka natur- och kulturvärden som finns. Redogör för eventuell åtagandeplan eller naturskydd och peka ut synliga delar. Gå igenom reglerna för gårdsstöd och särskilda värden. Gör en gruppindelning. Ge sedan uppgiften att märka upp träd och buskar som kan tas bort och att föreslå körväg och upplagsplats. Låt grupperna presentera sina lösningar och diskutera för och nackdelar. Peka på valet av träd och buskar. Ställ frågor kring skälen till valet av vissa träd eller buskar. Peka på bohål, moss- och lavklädda stammar, röta och rinnande sav. Låt artkunskapen komma in naturligt här.

Fråga kring valet av körväg. Vilka känsliga partier har undvikits? Var är de mjuka och fuktiga områdena? Var finns kulturmiljöobjekten? Kan man undvika körskador genom rätt vägval? Utlakningen av kvicksilver i vattenfyllda körspår måste undvikas! Markrestaurering är tidsödande.

Resonera kring upplagsplatsen samtidigt som ni går igenom skillnaden i artrikedom i skalbaggsfaunan som utnyttjar groten som yngelplats.

Visa på skillnaderna mellan gran och löv samtidigt som ni går igenom möjligheterna att undvika att groten blir en fälla för de ynglande skalbaggsarna.

Att lägga lövet i botten gör det mindre attraktivt. Att välja rätt tidpunkt förhuggning och flisning löser det mesta av problemet. Lövgrot bör huggas efter 1 augusti och flisas senast 15 april påföljande år. Ofta går detta inte att göra och då är det lämpligt att arbeta med följande metod:

a) Vid skotning av GROTT som innehåller ädellöv, hassel, asp och sälg skapas en eller flera mindre "hänsynshögar" och större "produktionshögar". Hänsynshögarna bör främst innehålla ädellöv, hassel, asp och sälg och får ligga kvar för all framtid. Det är viktigt att placera dem på rätt ställe så att de inte är i vägen i framtiden. De bör läggas i soliga lägen. Är det en stor hänsynshög bör den läggas utanför betesmarken. I produktionshögarna bör löv läggas underst och barr längst upp.

b) Om ingen hänsynshög har skapats och avverkningen görs före 1 augusti eller flisningen görs efter 15 april: Lyft av de översta 3-5 dm och lämna kvar som en faunadepå.

c) Om en hög med ädellöv, hassel, asp och sälg har legat i mer än två år bör den ligga kvar på platsen.

**Efter den övningen finns det ett antal olika punkter att ta upp.
Ordningen avgörs utifrån hur de ligger i förhållande till varandra.**

1. Brynen, sol och skugga, föda och skydd. Biologernas drömbryn är i flera trappsteg. Längst ut finns den betade marken som övergår i ett lågt buskage. Innanför detta finns de högre buskarna och mindre träd som längre in är en väl uppvuxen skog. Här är mötesplatsen mellan djuren som kommer från den öppna respektive den slutna sidan. Brynet ger förutom skydd och föda varma platser som blommar tidigare än omgivningen. Här möts arterna för parning eller för att yngla. På marken får en hel del arter skydd mot bete under buskarna. Det är ofta arter som klarar betning sämre än gräsen och växterna med lågt ansatta bladrossetter. Brynen är i ständig utveckling. Att behålla dem i en viss status innebär skötsel. Buskarna måste hållas tillbaka samtidigt som träden gallras ut. På vissa ställen kan kraftigare ingrepp göras genom att föryngra ett helt avsnitt i brynet. Här kan det vara lämpligt att prata om restaureringsstöd.

2. Åldersfördelning bland buskar och träd är viktig. Ofta har vi fokuserat på de äldre som redan har naturvårdskvalitéer. De står självklart först i urvalet, men därefter måste man överväga vilka träd och buskar som ska bli framtidens bärare av naturvärdena. De olika åldersgrupperna måste finnas representerade över ytan. Områdena får gärna ligga i närheten av varandra och på så sätt komplettera varandra. Många av arterna som är knutna till gamla träd och buskar har begränsad spridningsradie.

3. Kulturminnesobjekten är oftast synliga som stenobjekt, men kan lika gärna vara av jord eller trä. Den viktigaste skötseln är att hålla stenobjekten fria från buskar och träd. Då hindrar man rötter från att spränga och rotvältorna att demolera dem. Samtidigt blir de synliga som linjer eller punkter i landskapet. Terrasskanterna av jord däremot mår bra av en del träd och buskar vars rötter binder jordmassorna och håller kanterna distinkta. De större och tyngre betesdjuren trampar lätt sönder delar av kanterna. Det kan hjälpa att lägga hela eller delar av träd som skydd genom att de tvingar djuren att gå andra vägar. Planera körvägarna så att du undviker att terrasskanter, stengårdsgårdar eller rösen körs sönder. Har man behov av att ta upp öppningar i stenmurar är det bäst att vara ute i tid med planeringen. Kulturmiljöenheten hjälper till med råd och råd. Landsbygdsprogrammet innehåller ersättning för rensning av stenmurar.

4. Vattenmiljöer. Rinnande och stillastående vatten mår bra av skuggande träd och buskar. En lägre temperatur ökar vattnets förmåga att hålla syre som i sin tur gynnar insekts- och fisklivet. Grenar som hänger ut över vattnet skyddar djuren i vattnet precis som ved som ligger nere i vattnet.

5. Död ved stående och liggande bör vara ett naturligt inslag i en betesmark. Ofta får träd och buskar som börjar tackla av stryka på foten och avverkas innan de mognat till naturvårdsobjekt. Överdriven städning och vedhuggning har bidragit till bristen på död ved i landskapet. Städa lagom! Riset måste bort ur betet men lämna gärna kvar ett par faunadepåer med omväxlande fint och grovt material på solbelysta platser. Det gynnar insekterna.

6. Solitärer. Många förknippar en betesmark med de stora vidkroniga träden som alltid vuxit fritt med en nedre grenkant som hålls jämn av de betande djuren. Arterna kan variera beroende på sedvänjor, behov och naturgivna förutsättningar. Eken kan tjäna som ett exempel. En del av de här träden härstammar från tiden när Kronan förfogade över all ek för skeppsbyggnad. 1830 upphävdes denna

förordning och man började så smått bygga stålåtar. Träden hade inget ekonomiskt värde. De som stod kvar blev så småningom innanrötade och fick ett ökat biologiskt värde samtidigt som ytterligare generationer förknippar dem med tidlös historia. På en del ställen har delar av de här betesmarkerna med solitärer lämnats och fått växa igen. En restaurering innebär ofta frihuggning och bete för att minska slyuppslaget. Här kan det vara lämpligt att arbeta i etapper. Först bör de träd som vuxit upp i kronan tas bort sedan kan man se vilka buskar och unga träd som ska bort i nästa steg. Det är inte fel att ha en del buskar kvar. Syfte är ytterst att både trädet och de arter som finns på och i ska bevaras. Den solbelysta kronan är lika viktig som den skuggade stammen. Genom att kronan frihuggs gynnas trädet i konkurrensen och trädets förmåga att överleva ökar. Olika arter har olika krav. Vissa arter tar vara på den innanrötade stammens mulm som tex läderbaggen medan en del mindre skalbaggar utnyttjar avdöende och döda klenta grenar i kronan som yngelplats. Många av dem fångar man inte i fönsterfällorna som sätts upp på stammarna. Det är samma arter som utnyttjar fauna depåerna. Den spännande variationen mellan ljus och skugga pekar på att solbelysta mulmträd har fler arter än de som står skuggigt. En jämförelse mellan solsida och skuggsida hos solitära ekar pekar på att det är skuggsidan som håller flest rödlistade arter. De solitära buskarna har kanske inte uppmärksamats på samma sätt. Ofta är de mindre dominerande, men väl så viktiga för helheten som för de arter som är knutna till dem. Även här finns pengar att hämta i restaureringsstödet för betesmarker.

7. Dungarnas variation är väl så viktig. Storlek och täthet bör variera allt efter trädens ålder och sammansättning. I vissa landsdelar dominerar björkhagen. Men många glömmer att det oftast finns andra trädslag representerade. De solbelysta ytorna med bete ska omväxla med de skuggade. Trädens roll är att hindra uttorkning på vissa ställen och på andra ska de ta hand om och avdunsta vattnet i de blötare partierna. Träden utgör också vindskydd både för djur och andra träd. Variationerna ger upphov till en spännande landskapsbild samtidigt som betesdjuren drar nytta av trädens skyddande skugga.

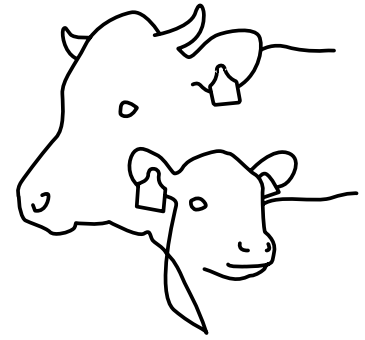
8. Beroende på markens bördighet kan alm och ask förekomma i trädblandningen. Det är två arter som drabbats hårt av sjukdomar. Finns det friska träd bör man gynna dem genom frihuggning och sparande av föryngringsträd.

9. Hålträden är ett tydligt exempel på hur olika arter kan utnyttja samma hål. Bristen är stor så därför kan man inte bara hitta fåglar utan även fladdermöss och insekter. Bin och bålgetingar är ett par exempel men få tänker på alla de mindre arterna som lever där samtidigt. Snyltare och parasiter är två grupper som kan nämnas.

10. Hamlade träd finns ofta kvar ute i markerna. Många behöver hamlas på nytt, men samtidigt är det viktigt att nya klenta fristående träd av t.ex. lind hamlas. Om aksskottsjukan grasserar i ett område bör man inte nyhamla ask, eftersom det är de nya årsskotten som framför allt angrips. Det är däremot mycket viktigt att gynna de askar som inte verkar angripna av sjukan. Om restaureringshamling av träd ska ske samtidigt som alla andra åtgärder på betesmarken bör det göras vid tidpunkt som är lämplig för hamlingsträden. Vissa träd som lönn och björk måste hamlas under juli till och med september. Andra går även bra att hamla under vintern.

Ulf Holmén, Skogsstyrelsen Skånes distrikt

Naturhänsyn vid GROT-hantering

eller hur man undviker att GROT-högar med energived av lövträd blir en fälla för ynglande nyttoinsekter och hotade skalbaggar

- a) Vid skotning av GROT som innehåller ädellöv, hassel, asp och sälg skapas en eller flera mindre "hänsynhögar" och större "produktionshögar". Hänsynhögarna bör främst innehålla ädellöv, hassel, asp och sälg och får ligga kvar för all framtid. Det är viktigt att placera dem på rätt ställe så att de inte är i vägen i framtiden. De bör läggas i soliga lägen. Är det en stor hänsynshög bör den läggas utanför betesmarken. I produktionshögarna bör löv läggas underst och barr längst upp.
- b) Om ingen hänsynshög har skapats och avverkningsen görs före 1 augusti eller flisningen görs efter 15 april: Lyft av de översta 3-5 dm och lämna kvar som en faunadepå.
- c) Om en hög med ädellöv, hassel, asp och sälg har legat i mer än två år bör den ligga kvar på platsen.

Bakomliggande fakta

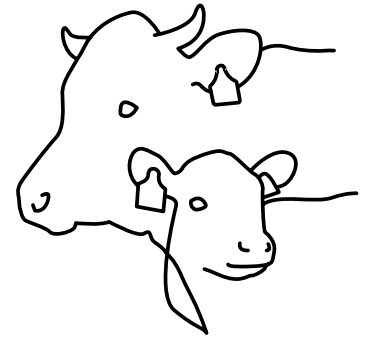
1. I GROT av ädellöv, hassel, asp och sälg lever en rik fauna av vedlevande insekter. Många skalbaggsarter i denna typ av ved är upptagna på den nationella rödlistan och flera av dem omfattas av nationella åtgärdsprogram för hotade arter.
2. Många skalbaggsarter ynglar i GROT med bark på, dvs 0,5-15 cm.
3. Efter 15 april sätter normalt föryngringen igång. Då har värmen blivit tillräcklig hög i de översta lagren som legat mest solexponerade.
4. Det är något fler arter som utnyttjar ruttnande svampig GROT än som utnyttjar färsk. Flera hotade svamparter lever på klen lövved och etablerar sig också i hänsynshögarna efter några år.
5. I östra Småland och i mittlandsskogen på Öland är faunan av vedlevande skalbaggar i ädellöv och hassel särskilt rik och här finns även särskilt många hotade arter knutna till ädellöv och hassel. Därför bör extra stor hänsyn tas i denna region.

Jonsell, M. & Hedin, J. 2009. GROT-uttag och artmångfald – hur bör man ta hänsyn till vedskalbaggar? Fakta SKOG nr 7. SLU.

Hedin, J., Isacson, G., Jonsell, M., Komonen, A., 2008. Forest fuel piles as ecological traps for saproxylic beetles in oak. Scandinavian Journal of Forest Research.

Jonsell, M., Hansson, J., Wedemo, L., 2007. Diversity of saproxylic beetle species in logging residues in Sweden – Comparisons between tree species and diameters. Biological Conservation 108, 89-99.

Lagstiftning och regelverk kring huggning i betesmarker

De 16 miljömålen

Av riksdagen bestämda mål som ska nås inom en generation. Två berör särskilt betesmarker nämligen "Ett rikt växt och djurliv" och "Ett rikt odlingslandskap"

Miljöbalken

Allmänna hänsynsreglerna 2kap beskriver att det är den som gör något som måste ha kunskap och veta om det är skadligt som man ska göra. Försiktighetsprincipen säger att om man inte vet konsekvenserna ska man avstå från att göra vad man tänkt. Förearen betalar för uppkommen skada.

Naturresevat 7 kap 2-10§§, biotopskyddsavtal 7kap 11§ medan naturvårdsavtal är en frivillig överenskommelse.

Dikesrensning och markavvattning 11kap.

Anmälan för samråd 12kap 6§ Här behandlas sådant som inte ryms i någon annan paragraf. Kan handla om huggning i nyckelbiotoper och betesmarker med åtagandepplan. Innebörden är att om man gör något som väsentligt ändrar på naturen så kan det anmälas för samråd för att undvika att göra fel. En slags kontroll före.

Ett förtydligande om biotopskyddsbestämmelserna som berörs av Miljöbalkens lagstiftning vilken är skild från Kulturmiljölagstiftningen. Eftersom biotopskyddet huvudsakligen gäller för åtgärder i jordbruksmark, undantag alléer, är man inte van vid att ta hänsyn till dessa bestämmelser.

Biotopskyddet syftar till att skydda sådana mindre mark- och vattenområden, biotoper, som utgör livsmiljö för utrotningshotade djur- eller växtarter eller som annars är särskilt skyddsvärda, 7 kap 11 § miljöbalken. Följande landskapselement/biotoper omfattas av biotopskydd enligt bilaga 1 till Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

- Alléer
- Källor med omgivande våtmark i jordbruksmark
- Odlingsrösen i jordbruksmark
- Pilevallar
- Småvatten och våtmarker i jordbruksmark
- Stenmurar i jordbruksmark
- Åkerholmar

För definitioner av vad som avses med ovan nämnda biotoper se bilaga 1 i **Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.** Inom ett biotopskyddsområde är det förbjudet att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som kan skada naturmiljön.

Länsstyrelsen får medge dispens från biotopskyddet om det finns **särskilda skäl**. Vad som kan anses vara särskilda skäl måste bedömas från fall till fall.

Skogsvårdslagen

2§ Skogsmarksbegreppet omfattar 24 miljoner ha produktiv skogsmark och 3 miljoner ha träd- och buskmark. Därutöver finns det 4 miljoner ha improduktiv skogsmark.

23§ ädellövskog. **1)** Skog 0,5 ha och större med minst 70% löv varav minst 50% ädellöv **2)** Betesmarker minst 1ha med minst 10 ädla lövträd grövre än 30cm i brösthöjd. De ska utgöra minst 50% av beståndet och minst 70% ska var lövträd. Gränsen för bestånden går inte i fastighetsgränsen utan kan gå över flera ägares mark.

Kulturminneslagen

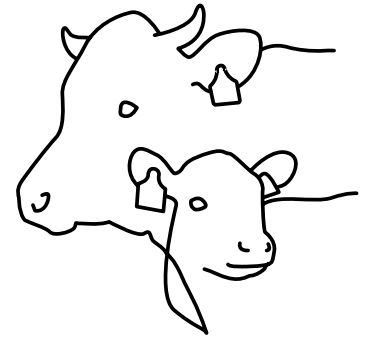
Förbud mot att flytta eller förstöra fasta fornlämningar. Stengrunder, gårdsgårdar, fägator, resta stenar, gravrösen, fornåkrar, brunnar, källor samt vissa träd och buskar med ristningar eller traditioner. Skottskog och hamlade träd.

Statens jordbruksverks föreskrifter (1999:119) om hänsyn till natur- och kulturvärden i jordbruket

5§ Brukningsvägar, stentippar, gränsvallar, renar mellan åkerskiften och hägnadsrester får inte skadas eller tas bort om de har kulturhistoriskt värde eller stort värde för bevarandet av odlingslandskapets flora eller fauna.

9§ Vid röjning på ängs- och betesmark får träd som haft en funktion i äldre markanvändning inte skadas eller tas bort.

Målgrupp

Följande målgrupper kan identifieras:

1. Entreprenörer och självverksamma som hugger i betesmarker.
2. Beställarna i de större bolagen som hyr in under-entreprenörer. Beställarna behöver en speciell information då de styr när olika grotupplag ska hanteras. För skalbaggarnas överlevnad är det av vital betydelse när lövgroten tas ut.
3. Inköpare av flis, större markägare som gods och kyrkan samt konsulter från t.ex. LRF konsult och Hushållningssällskapet.
4. Skogstyrelsens och länsstyrelsens personal som ska genomföra egna utbildningar.

Avgränsning av målgruppen

Merparten av de gallringar och röjningar som utförs i betesmarker görs idag av entreprenörer utrustade med maskiner för huggning, utkörning och flisning. Deras fördel är att de kan leverera hela kedjan av arbete och har kontakter för avsättning av hela sortimentet som kan uppstå.

Därför föreslås följande avgränsning: Heldagskurs i fält med de större bolagens entreprenörer

Målgruppen nås genom bolagen och därefter en muntlig kontakt för att sälja in budskapet. I dessa diskussioner har bolagens ansvariga visat intresse att delta för att kalibrera sig och ha samma kunskap som utförarna. Behovet av kunskap om och förståelse av Jordbruksverkets regelverk är stort.

BOLAG I SKÅNE SOM EXEMPEL

Skogssällskapet:	Anders Rosell	0413 - 23660
Skånetimmer:	Göran Tillström Satsेरups skogstransporter	0451 - 383 49 80 0702 - 01 00 80
Sydved:	Peter Nilsson Pär Johansson	0104 - 67 84 53 0704 - 67 85 80
Södra: Skogsvårdsbolaget :	Anders Strandberg	0707 - 48 04 50
Vida:	Göran Lagerstrand Inga lag i Skåne	

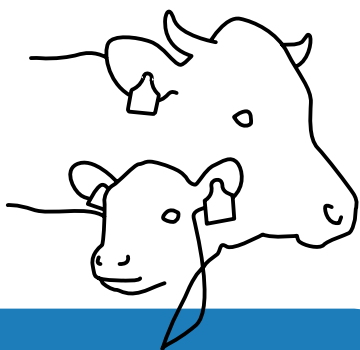
Inbjudan (förslag)

Till er som är verksamma med huggning och röjning i betesmarker.

- Datum:** 29 april 08.30 till 16.00
- Objekt:** Samling 08.30 prick vid fd plantterminalen Svartingstorp i Finja för sam-
åkning till första objektet, Björkeröd. Därefter Tullstorp 18:2.
- Mål:** Ge kunskaper och färdigheter i röjning och körning i naturbetesmarker.
Vi diskuterar träd- och buskval. Val av körvägar. Uttag av GROT och upp-
läggningsplatser. Faunadepåer. Meningen är att visa hur man kan hugga så
att markägaren blir nöjd samtidigt som naturvården och EU-regelverket
kan klaras av.
- Kostnader:** Fika och fältlunch till självkostnadspris 200kr/pers, debiteras i efterhand.
- Anmälan:** Till mig på telefon 0451- 383122 eller mail ulf.holmen@skogsstyrelsen.se
senast måndagen 2010-04-26.

Kursen är en pilotkurs som sker på uppdrag av Jordbruksverket och genom-
förs av Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens personal.
Meningen är att liknande kurser ska hållas över hela landet.

*Med hälsningar
Ulf Holmén*

Jordbruksverket · 551 82 Jönköping

Tfn Växel: 036-15 50 00

E-post: jordbruksverket@jordbruksverket.se

www.jordbruksverket.se

Jordbruksverket i samarbete med:

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden